

at i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede havde Sammenslutningerne Form af Aktieselskaber; at Aktieselskaber med alle deres øjensynlige Fortrin har Mangler og fører Ulemper med sig; at de ofte virker ødelæggende paa det personlige i Virksomheden; at de gør Kapitalen upersonlig og saa at sige stiller den udenfor Moralen; at de skaber Mulighed for Forretninger, som en Enkeltmand af Hensyn til den offentlige Mening ikke vilde skøtte om at gøre, og at de, for at bruge et ofte benyttet Udtryk, skaber uansvarlig Velstand;

at Dannelsen af Aktieselskaber i høj Grad har haft Indflydelse paa Sammenslutnings-Problemet og har lettet Indførelsen af Monopoler, der ikke saa let opdages eller kontrolleres, som hvis de var oprettede eller blev udnyttede af Enkeltmand; — og

at der ved Kontrolering af Aktier, ved fælles Direktører, eller ved Oprettelsen af Under-Selskaber kan opnaas alle Virkningerne af en Sammenslutning uden nogen egentlig aabenlys eller hemmelig Kontrakt.

III. Forslag til Ændringer i Lovgivningen.

Man er nu endelig blevet klar over, at i Spørgsmaal om Sammenslutninger tages der Hensyn til alle de fornævnte Kendsgerninger. Retterne er, skønt langsomt, fulgt med den videnskabelige Statsøkonomi. Meningen er nu, at de altid skal være helt à jour med denne.

De foreslaaede Midler til en Forbedring af Forholdene falder i fire Grupper:

- A) Forebyggende Midler,
- B) Midler til at umuliggøre Sammenslutninger eller erklære dem ugyldige,
- C) Bøder eller anden Straf,
- D) Forandringer med Hensyn til Proceduren og de Retter, der er kompetente i Sager om disse Forhold.

De under A) nævnte Midler, hvilke er dem, jeg tillægger mest Vægt, findes i stort Antal. Jeg har ikke i Sinde at give en fuldstændig Liste over dem. Men de skulde efter min Mening nærmest bestaa i følgende:

a) En nøjagtig og forsaavidt angaar de væsentligste Handelsartikler ret fuldstændig Pris-Statistik. Herved vilde Forbrugerne blive i Stand til at bedømme, hvorvidt en bestemt Sammenslutning misbrugte sin Magt og skruede Priserne op til en ublu Højde.

I Øjeblikket er det nemlig ofte yderst vanskeligt for Privatpersoner at gøre sig klart, hvilken Virkning Sammenslutninger har paa Priserne ud over en længere Periode.

Hvad angaar Artikler, som ikke omfattes af denne Statistik, burde der være en Institution, hvorigennem man med Lethed kunde faa nøjagtig Oplysning om Priserne. Om en Attest med Hensyn til saadanne Spørgsmaal fra et offentligt Kontor (f. Eks. Handelsministeriet) i Retssager skulde tages for fulde, indtil Modbevis førtes, kan gøres til Genstand for nærmere Overvejelse. Naturligvis er der et Spørgsmaal, som ofte kan være vanskeligt at løse, nemlig om et Monopol virker til, at Varerne bliver af ringere Kvalitet. Mulig kunde man komme over denne Vanskelighed ved Oprettelsen af et „Kontor for Korporationer“ som det, der i 1903 oprettedes i De forenede Stater.

b) Forsaavidt Talen er om Aktieselskaber eller offentlige Institutioner, som beskæftiger sig med Produktion og Forhandling, skulde der — tvungent — indføres bedre Systemer for Bogaføring, hvorved et Selskabs Affærer vilde komme til at staa klart, ligesom det derved vilde blive vanskeligt at indlade sig paa Kneb — f. Eks. ved at udvide Aktiekapitalen — hvorved det gjaldt om at skjule stor Fortjeneste. Det er indlysende, at hvis et Selskab, hvis Aktier paa Grund af meget stor Fortjeneste gaar op over pari, frit kan udstede nye Aktier, saa har det derved faaet Lov til vedbli-